

FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Klepo, Marijana

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:926187>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marijana Klepo

Preddiplomski studij smjer Agroekonomika

FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE U REPUBLICI HRVATSKOJ
Završni rad

Osijek, 2016.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marijana Klepo

Preddiplomski studij smjer Agroekonomika

FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE U REPUBLICI HRVATSKOJ
Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić, predsjednik
2. izv.prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
3. izv.prof.dr.sc. Ružica Lončarić, član

Osijek, 2016.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE	3
3. POLJOPRIVREDNI SEKTOR REPUBLIKE HRVATSKE	4
3.1. Vanjskotrgovinska razmjena Republike Hrvatske	5
3.2. Uloga investicija u poljoprivredi.....	7
4. FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE	9
4.1. Državne potpore	10
4.1.1. Izravna plaćanja.....	10
4.1.2. Nadoknada štete	13
4.1.3. Krediti.....	14
4.2. Mjere poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj	15
4.2.1. Prenošnje znanja i aktivnosti informiranja	16
4.2.2. Savjetodavne i poljoprivredne službe	17
4.2.3. Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu.....	17
4.2.4. Ulaganja u fizičku imovinu.....	18
4.2.5. Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala	18
4.2.6. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	19
4.2.7. Ostali oblici potpora	20
4.3. Tržišne potpore.....	21
4.3.1. Vinska omotnica	22
5. ZAKLJUČAK	25
6. POPIS LITERATURE	27
7. SAŽETAK	28
8. SUMMARY	28
9. POPIS TABLICA	29
10. POPIS GRAFIKONA	29
Temeljna dokumentacijska kartica	30

1. UVOD

Poljoprivredni sektor Republike Hrvatske predstavlja značajnu gospodarsku granu i industriju. U ekonomskom pogledu, poljoprivreda se ogleda u omjeru izvoza i uvoza poljoprivrednih proizvoda te poljoprivrednoj proizvodnji. U posljednjih nekoliko godina, osobito od početka globalne financijske krize, poljoprivredni sektor Republike Hrvatske suočava se s malom zastupljenošću poljoprivrednih proizvoda u vanjskoj trgovini, odnosno izvozu te smanjenjem broja aktivnih poljoprivrednika i njihovih gospodarstava.

Primarna uloga poljoprivrednog sektora jest prehrana domicilnog stanovništva, odnosno proizvodnja koja zadovoljava potražnju i potrebe stanovništva na razini države. S druge strane, veći izvoz poljoprivrednih proizvoda pridonosi jačanju vanjsko-trgovinske bilance, a samim time i rastu BDP-a. Jedan od glavnih razloga slabijeg izvoza poljoprivrednih proizvoda i sirovina sa područja Republike Hrvatske su nedovoljni resursi i manjak financijskih potpora.

Na početku 20.-og stoljeća poljoprivreda je bila najznačajnija privredna djelatnost na području Republike Hrvatske. Iako se proizvodnja tijekom 20.-og stoljeća konstantno povećavala, njeno je značenje za gospodarstvo Hrvatske bivalo sve manje. Danas, poljoprivredni sektor doprinosi vrlo mali postotak BDP-a ali je i dalje vrlo značajni čimbenik ruralnih područja Hrvatske, posebno u Slavoniji (Stipetić, 2005.).

Utjecaj globalne financijske krize osobito je pogodio poljoprivrednike kojima su smanjene potpore, a pored toga vremenske neprilike dodatno su ugrozile njihov opstanak. Pristupom Republike Hrvatske Europskoj uniji 2013.-e godine, javlja se mogućnost jednostavnijeg i lakšeg pristupa vanjskom tržištu ali i financiranju poljoprivrede kroz različite fondove i mjere.

U ovom radu glavna problematika istraživanja fokusirana je na sve izravne i neizravne mogućnosti koje poljoprivredni sektor i njegovi činitelji mogu koristiti kako bi osigurali dostatna financijska sredstva za opstanak ali i razvoj poljoprivredne proizvodnje. Osim državnih potpora i financiranja određenih poljoprivrednih grana, pristupom u Europsku

uniju poljoprivrednicima na području Republike Hrvatske omogućeno je i osiguravanje financijskih sredstava iz fondova Europske unije.

Cilj istraživanja jest istražiti ulogu financiranja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i drugih subjekata agrarne strukture u Republici Hrvatskoj na način da se definiraju nacionalni izvori financiranja, odnosno financiranja iz državnog proračuna ali i financiranje iz fondova Europske unije.

2. MATERIJAL I METODE

Prilikom provođenja istraživanja koristit će se različite statističke metode, prvenstveno metoda analize kojom će se raščlaniti pojedini izvori financiranja i metoda sinteze u područjima koja se odnose na prikupljanje podataka, odnosno na dobivanje konkretnih informacija o načinima financiranja te metode deskripcije kojom će se opisati načini izvora financiranja i kompilacije. Također, prilikom istraživanja, definiranja i donošenja zaključaka na temelju dobivenih podataka, koristit će se različite agroekonomske analize.

U radu su korišteni različiti izvori informacija i podataka, a posebice izvori podataka sa stranica Ministarstva poljoprivrede, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju te strukturnih fondova Europske unije. Pored toga, korištena je referentna stručna literatura kao što su časopisi, zbornici radova i sl.

3. POLJOPRIVREDNI SEKTOR REPUBLIKE HRVATSKE

Hrvatska poljoprivreda zaostaje u konkurentnosti i razvoju u odnosu na planirano i željeno, tijekom cijelog razdoblja neovisnosti. Potreba stabilizacije ratarske, voćarske i vinogradarske proizvodnje očituje se ustalnom padu ukupne proizvodnje od početka stoljeća do danas i to za gotovo polovicu. U stočarstvu je, pak, situacija vezana uz broj grla, prirast i ukupnu proizvodnju još lošija.

Proizvodnja hrane u svakoj je državi strateški interes. Zbog toga je organiziranje proizvođača hrane i zastupanje njihovih interesa od posebne važnosti u osiguranju redovne proizvodnje i plasmana hrane. U Hrvatskoj poljoprivreda, ribarstvo i prateća industrija zapošljavaju 6,3% od ukupnog broja zaposlenih u pravnim osobama, a u ukupnom BDP-u sudjeluju s 10,2%, od toga samo poljoprivreda i ribarstvo sa 6,5%. Proizvodnjom i preradom hrane u Hrvatskoj se bavi oko 2.800 poduzeća. Šumarstvom, preradom drva i proizvodnjom namještaja u Republici Hrvatskoj bavi se oko 1.200 poduzeća koja zapošljavaju 33,4 tis. djelatnika ili 3,8% od ukupnog broja zaposlenih. Sektor za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo organiziran je od 1994. godine u udruženja, vijeća i grupacije i ti oblici organiziranja čine temelj svih aktivnosti u Sektoru. Osnovano je pet udruženja: Udruženje poljoprivrede i prateće industrije, Udruženje stočarstva i prateće industrije, Udruženje ribarstva i prerade ribe, Udruženje vinarstva i Udruženje drvno prerađivačke industrije (<http://www.hgk.hr>).

Sektor za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo angažiran je i na brojnim drugim zadacima, između ostalog:

- a) koordinira rad Vijeća i strukovnih grupacija,
- b) priprema podloge i zastupa interese članica prilikom pregovora i sklapanja ugovora o slobodnoj trgovini s pojedinim zemljama odnosno trgovinskim asocijacijama,
- c) zastupa interese članica prilikom donošenja mjera ekonomske politike u poljoprivredno-prehrambenom kompleksu od strane državnih organa,
- d) sudjeluje u izradi zakonodavne regulative u poljoprivredi, prehrambenoj, duhanskoj industriji i drvnoj industriji,

- e) potiče unapređenje proizvodnje povezivanjem članica s istraživačkim institutima, organizacijom savjetovanja iz pojedinih područja, i dr.,
- f) organizira i sudjeluje u organizaciji sajmova i izložba,
- g) priprema materijale za organe Sektora i gospodarske Komore,
- h) sudjeluje u izradi projekata i studija međunarodnih i domaćih institucija (www.hgk.hr).

3.1. Vanjskotrgovinska razmjena Republike Hrvatske

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS), najvažnija izvozna odredišta u 2014. bila su: Bosna i Hercegovina (s udjelom od 20%), Slovenija (14%), Italija(10%) i Srbija (10%) dok u strukturi uvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda prema zemljama podrijetla dominiraju: Njemačka (16%), Italija (12%), Mađarska (10%) te Nizozemska (9%). Najveći obujam vanjskotrgovinske razmjene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda Hrvatska ostvaruje sa zemljama Europske unije. Taj obujam je u 2014. g. iznosio 3,4 milijarde USD od čega je izvezeno robe u vrijednosti od 868 mil. USD, a uvezeno u vrijednosti od 2,5 milijarde USD. Zemlje članice CEFTA-e su značajni izvozni partneri u koje izvozimo poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 674 mil. USD (<http://www.hgk.hr/pokazatelji?category=66>).

Tablica 1. Zemlje u vanjskotrgovinskoj razmjeni poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s Hrvatskom – izvoz 2014.

RANG 2014.	ZEMLJE	IZVOZ 2013. mil. USD	IZVOZ 2014. mil. USD	UDIO USD 2014.	INDEKS USD 14./ 13.
	POLJOP. I PREH. IND.	1.567	1.735	100	111
1	Bosna i Hercegovina	389	352	20	90
2	Slovenija	145	236	14	163
3	Italija	195	182	10	93
4	Srbija	110	173	10	157
5	Mađarska	81	114	7	141
6	Njemačka	90	78	4	87
7	Austrija	62	68	4	110
8	Crna Gora	38	47	3	124
9	Makedonija	45	46	3	102
10	Japan	49	41	2	84

11	Kosovo	33	38	2	115
12	Sjedinjene Američke Države	26	31	2	119
13	Saudijska Arabija	16	25	1	156
14	Poljska	19	24	1	126
15	Češka	14	23	1	164
16	Grčka	12	23	1	192

Izvor: http://www.hgk.hr/djelatnost/gosp_poljoprivredaprehrana/zemlje-u-vanjskotrgovinskoj-razmjeni-poljop-i-preh-proizvoda

Tablica 2. Zemlje u vanjskotrgovinskoj razmjeni poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s Hrvatskom – uvoz 2014.

RANG 2014.	ZEMLJE	UVOZ 2013. mil. USD	UVOZ 2014. USD	UDIO USD 2014.	INDEKS USD 14./ 13.
	POLJOP. I PREH. IND.	2.790	3.056	100	110
1	Njemačka	404	480	16	119
2	Italija	322	367	12	114
3	Mađarska	259	291	10	112
4	Nizozemska	233	263	9	113
5	Slovenija	173	218	7	126
6	Poljska	148	200	7	135
7	Austrija	187	167	5	89
8	Španjolska	94	120	4	128
9	Srbija	118	118	4	100
10	Francuska	68	90	3	132
11	Bosna i Hercegovina	114	69	2	61
12	Češka	61	68	2	111
13	Brazil	90	67	2	74
14	Belgija	56	58	2	104
15	Makedonija	53	50	2	94
16	Rumunjska	59	48	2	81

Izvor: http://www.hgk.hr/djelatnost/gosp_poljoprivredaprehrana/zemlje-u-vanjskotrgovinskoj-razmjeni-poljop-i-preh-proizvoda

Iz priloženih podataka u tablicama vidljivo je kako Hrvatska poljoprivreda bilježi mnogo veći uvoz poljoprivrednih proizvoda nego što izvozi. U 2014.-oj godini uvoz poljoprivrednih proizvoda bio je veći od izvoza za čak 74,33%, dok je u 2013.-oj uvoz nadmašio izvoz za 78,05%.

Kako bi se smanjila uvozna ovisnost poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, Republika Hrvatska treba intenzivno raditi na što značajnijem razvoju poljoprivrednog sektora kao i

same poljoprivrede te ulagati značajna sredstva u rast, opstanak, jačanje i konkurentnost poljoprivrednih proizvoda. Iz toga proizlazi važnost financiranja poljoprivrede budući da njezino jačanje može imati utjecaja na rast BDP-a, smanjenje nezaposlenosti ali i poboljšanja načina i uvjeta života na teritoriju Republike Hrvatske. Financiranje poljoprivrede može potaknuti brojne investicije i tehnološke napretke i na taj način učiniti Hrvatsku poljoprivredu i njene proizvode konkurentnijima na tržištu.

3.2. Uloga investicija u poljoprivredi

Za hrvatsku poljoprivredu koja se nalazi pred novim izazovima i kriterijima europskog i svjetskog tržišta vrlo je važna dobro osmišljena razvojna politika. Za ostvarivanje bilo kakve razvojne politike nužan su preduvjet ulaganja (investicije). Investicije su ujedno i preduvjet održavanja postojeće razine proizvodnje te opstanka poljoprivrede kao gospodarske grane. Na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima postoji rastuća potreba za dugoročnim ulaganjima kapitala da bi se koristila moderna tehnika i tehnologija te na taj način omogućilo intenziviranje proizvodnje u skladu sa zahtjevima tržišta (Mikšić i sur., 2001.).

Postupak odlučivanja o investicijama skup je rizičnih odluka o ulaganju kapitala od kojih se očekuje da pridonese budućem razvoju i ekonomskom uspjehu gospodarstva. Iz tih je razloga potrebno poznavati glavne čimbenike uspješnosti investiranja, postupak planiranja i donošenja odluka kao i suvremene ocjene učinkovitosti investicija (www.agroklub.com).

Obiteljsko gospodarstvo u isto je vrijeme mjesto življenja i mjesto odvijanja poduzetničke aktivnosti. Te činjenice na više različitih načina utječu na izbor i procjenu investicija u poljoprivredi. Poljoprivrednik je u isto vrijeme vlasnik gospodarstva, manager (upravitelj) i radnik na gospodarstvu. Investicije u poljoprivredi često se provode radi poboljšanja društvenog statusa (kupovina velikog, novog traktora), a prije svega radi poboljšanja uvjeta rada na gospodarstvu. Usto, poljoprivredniku bi cilj trebalo biti ulaganje vlastitog ili posuđenog novca da bi ostvario dobit veću od ulaganja u neku alternativnu djelatnost te veću od iznosa kamata za držanje novca na štednji. Zbog obilježja i specifičnosti poljoprivredne proizvodnje (ovisi o vremenskim uvjetima, biološkim potencijalima biljaka

i životinja i dr.) i tržišta poljoprivrednih proizvoda može se reći da je rizik uvijek prisutan (Mikšić i sur., 2001.).

Najčešći razlozi i ciljevi za ulaganje u poljoprivredu jesu:

1. ulaganja u novu proizvodnju koja je dohodovno zanimljiva, a koja do vremena ulaganja nije postojala na gospodarstvu;
2. povećanje poljoprivredne proizvodnje te dohotka iz poljoprivredne proizvodnje:
 - o izgradnjom novih gospodarskih objekata,
 - o nabavom modernih strojeva i opreme,
 - o podizanjem novih višegodišnjih nasada,
 - o kupnjom ili povećanjem osnovnog stada,
 - o kupnjom zemljišta, itd.;
3. održavanje postojeće razine proizvodnje:
 - adaptacijom ili dogradnjom dotrajalih objekata i zamjenom opreme te različitim drugim rekonstrukcijama;
4. postizanje veće ekonomičnosti i rentabilnosti poslovanja:
 - uvođenjem modernijih tehnologija (strojeva i tehnoloških postupaka);
5. poboljšanje kakvoće proizvoda;
6. poboljšanje uvjeta rada i života na gospodarstvu;
7. formiranje novog obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (Mikšić i sur., 2001.).

Jedan od temeljnih preuvjeta financijske izvedivosti jest pravovremeno raspolaganje sredstvima za financiranje investicije. Poduzetnik u poljoprivredi može financirati investiciju vlastitim novcem ili novcem koji posuđuje od banaka, državnih fondova za razvitak i obnovu poljoprivrede, lokalnih fondova za poljoprivredu, fondova EU ili nekih drugih financijskih institucija (Mikšić i sur., 2001.).

Iz navedenih činjenica kojima doprinose investicije u poljoprivredu proizlazi uloga i važnost financiranja obiteljskih gospodarstava i drugih subjekata agrarne strukture u Republici Hrvatskoj. Investicije nisu moguće bez financijskih sredstava i zbog toga je važno definirati izvore kojima se poljoprivrednici mogu financirati kako bi se prepoznale one strukture koje odgovaraju određenim profilima poljoprivrednika – ovisno kojim dijelom poljoprivrednog uzgoja ili proizvodnje se bave.

4. FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE

U Republici Hrvatskoj je razvijeno niz programa koji mogu osigurati dio financiranja investicija u poljoprivrednu djelatnost. Sustav izravnog subvencioniranja poljoprivrede predstavljaju novčani poticaji, koji su uvedeni 1958. godine. Dobivaju ih poljoprivredni proizvođači po jedinici robne proizvodnje određenih proizvoda ili po jedinici proizvodnih kapaciteta. Model poticanja proizvodnje obuhvaća izravnu potporu koja je vezana uz proizvodnju i namijenjena poboljšanju prihoda komercijalnih obiteljskih gospodarstava, zadružnih gospodarstava, malih gospodarstava ili poduzeća, kako bi se ojačala konkurentnost proizvodnje na gospodarstvu. On potiče uzgoj ratarskih usjeva, trajnih nasada i stočarstva. Upis u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i proizvodnja minimalnih količina proizvoda su osnovni uvjeti koji trebaju biti ispunjeni za dobivanje potpore (Ranogajec i sur., 2009.).

Model kapitalnih ulaganja je strukturna mjera izražena za poboljšanje poslovnih odnosa između komercijalnih banaka i poljoprivrednih proizvođača. Cilj joj je povećanje produktivnosti i konkurentnosti komercijalnih gospodarstava. Ovaj model je jedan od stupova politike poljoprivredne reforme, koja je usmjerena na razvitak komercijalnog privatnog poljoprivrednog sektora. Model potpore dohotku uspostavljen je kako bi se inicirale strukturne promjene i preraspodijelila poljoprivredna zemljišta u korist održivih tržišno orijentiranih poljoprivrednih gospodarstava, s povoljnijim okruženjem trgovanja poljoprivrednim zemljištem. Model ruralnog razvitka ima zadatak pomoći održavanje i razvoj ruralnih područja (Ranogajec i sur., 2009.).

Poljoprivreda je gospodarska grana koja se odlikuje nizom osobitosti sa različitim utjecajima na oblike njenog organiziranja koje često rezultiraju poteškoćama (Ranogajec i Deže, 2004.).

Među tim karakteristikama najznačajnije su:

- biološki karakter biljne i stočarske proizvodnje koji uzrokuje sporiji obrt kapitala,
- utjecaj klimatskih prilika na opseg proizvodnje,
- niska akumulativna sposobnost poljoprivrede,
- razdoblje povrata uloženog kapitala je duže nego u ostalim gospodarskim djelatnostima (Bačić, 1995.).

Sve spomenuto, navodi na zaključak da kreditna politika u poljoprivredi mora sadržavati niz olakšica, kao što su: niže kamate, duži rokovi otplate, odgoda početka otplate i sl. To je razlog da agrarna politika u svim zemljama nastoji kreditne uvjete za poljoprivredna gospodarstva učiniti povoljnijim u odnosu na nepoljoprivredne djelatnosti (Ranogajec i sur., 2009.).

4.1. Državne potpore

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju pravna stečevina EU postala je pravno obvezujuća u Republici Hrvatskoj. EU pravila o državnoj potpori temelje se na člancima 107., 108. i 109. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Prema članku 107. državna potpora definira se kao stvarni i potencijalni rashod ili umanjeni prihod države dodijeljen od davatelja državne potpore u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljajući u povoljniji položaj određenog korisnika. Europska komisija, u suradnji s državama članicama, nagleda sve sustave državnih potpora u državama članicama i odlučuje da li je plan državnih potpora kompatibilan s unutarnjim tržištem, sukladno članku 108. UFEU. Državne potpore u poljoprivrednom sektoru su potpore dodijeljene za djelatnosti vezane uz proizvodnju, preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda koji ulaze u područje primjene UFEU (<http://www.mps.hr/default.aspx?id=9007>).

Državne potpore koje se isplaćuju iz državnog proračuna, a koje provodi državna agencija na temelju prijave poljoprivrednika obuhvaćaju izravne potpore – izravna plaćanja, nadoknade štete nastale elementarnim nepogodama te kredite.

4.1.1. Izravna plaćanja

Poljoprivredna gospodarstva su važan čimbenik u proizvodnji hrane i zbog toga Europska unija različitim mjerama financijski pomaže poljoprivrednicima kako bi im omogućila učinkovito bavljenje poljoprivrednom djelatnošću. Tri su osnovna cilja Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije:

- zajamčiti održivu proizvodnju hrane,
- osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima,

- poticati uravnoteženi razvoj svih ruralnih područja (<http://www.apprrr.hr>).

Jedna od osnovnih mjera potpore poljoprivrednicima su izravna plaćanja koja za cilj prvenstveno imaju povećanje dohotka poljoprivrednih gospodarstava. Uz izravna plaćanja moguće je ostvariti i potporu za IAKS mjere ruralnog razvoja, kojima je cilj umanjiti ili zaustaviti negativan utjecaj poljoprivrede na okoliš. Poljoprivredna gospodarstva u EU, a time i u Hrvatskoj ostvaruju izravnu potporu podnošenjem jedinstvenog zahtjeva za izravna plaćanja i IAKS mjere ruralnog razvoja (jedinstveni zahtjev) na kojem upisuju poljoprivredno zemljište koje obrađuju i životinje koje drže na svom gospodarstvu, odnosno sve resurse za koje žele ostvariti neku vrstu potpore (<http://www.apprrr.hr>).

Izravna plaćanja u okviru Zajedničke poljoprivredne politike EU i RH na temelju Ugovora su godišnja potpora dohotku poljoprivrednika. Sastoje se od nekoliko mjera:

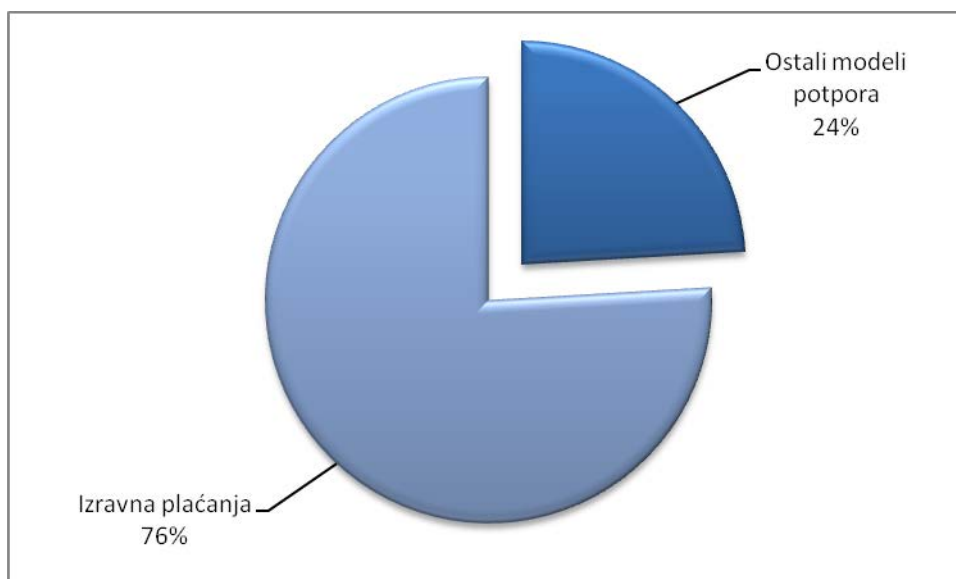
- potpora po površini – osnovno plaćanje, zeleno plaćanje, preraspodijeljeno plaćanje, plaćanje za mlade poljoprivrednike;
- proizvodno vezana potpora – stočarstvo (4 mjere) i biljna proizvodnja (4 mjere);
- program za male poljoprivrednike – prethodne potpore uz jednostavnije uvjete za poljoprivrednike i smanjenje kontrole (<http://www.apprrr.hr>).

Osnovno plaćanje podrazumijeva pravo na plaćanje za 2015. godinu koje se dodjeljuje aktivnim poljoprivrednicima upisanim u Upisnik poljoprivrednika koji su u propisanom roku podnijeli zahtjev za dodjelu prava na plaćanja Agenciji za plaćanja te koji obrađuju minimalno 1 hektar prihvatljive poljoprivredne površine, a bili su korisnici izravnih plaćanja za 2013. ili 2014. godinu. Pored poljoprivrednika koji su već koristili izravna plaćanja (prije 2015.godine), prava na plaćanja dodijeljena su 2015. godine i novim poljoprivrednicima i to iz nacionalne rezerve. Dio, odnosno 70% osnovnog plaćanja čini tzv. zeleno plaćanje koje se dodjeljuje u obliku godišnjeg plaćanja po hektaru. Da bi ostvarili zelena plaćanja poljoprivrednici trebaju provoditi poljoprivredne prakse koje su korisne za klimu i okoliš (ekološka proizvodnja). Zeleno plaćanje ostvaruju i oni korisnici koji zbog prirode svoje proizvodnje ne moraju zadovoljavati pojedine obveze za zeleno plaćanje, kao što su npr. poljoprivrednici koji imaju manje od 10 ha oranica, nemaju trajne travnjake ili imaju samo višegodišnje kulture (<http://www.apprrr.hr>).

Osnovnom plaćanju kojem se pridodaje zeleno plaćanje, treba dodati tzv. preraspodijeljeno plaćanje za prvih 20 prihvatljivih hektara svakog poljoprivrednog gospodarstva koje ima prava na plaćanje. Osim toga, u okviru izravnih plaćanja 2015.-2020. mladi poljoprivrednici koji imaju prava na plaćanja mogu ostvariti dodatno plaćanje po hektaru za najviše 25 hektara (<http://www.aprrr.hr>).

Prema statističkim podacima u 2014.-oj godini najviše potpora dodijeljeno je mjerm izravnih plaćanja, odnosno 75,92 % državnih poticaja isplaćeno je u obliku izravnih plaćanja, a 24,08% u obliku ostalih modela potpora.

Grafikon 1.

Prikaz grafikona u kojem se nalazi usporedba izravnih plaćanja i ostalih modela potpora za 2014. godinu (<http://www.agroklub.com/potpore/statistika/>)

Pored opisanih mjera izravnih plaćanja koje se isplaćuju po hektaru bez obzira na vrstu proizvodnje, korisnici mogu ostvariti sljedeće proizvodno-vezane potpore:

- krave u proizvodnji mlijeka - proizvodno-vezana potpora za krave u proizvodnji mlijeka dodjeljuje se gospodarstvima koja se bave proizvodnjom mlijeka;
- tov goveda - potpora za tov goveda dodjeljuje se poljoprivrednim gospodarstvima koja se bave tovom goveda, sudjeluju u Farmskom sustavu osiguranja kvalitete junećeg, janjećeg i jarećeg mesa;

- krave dojlje - potpora za krave dojlje dodjeljuje se poljoprivrednim gospodarstvima koja proizvode telad u sustavu krava dojlja;
- ovce i koze – dodjeljuje se uzgajivačima ovaca i koza;
- povrće, voće, šećernu repu i krmne proteinske usjeve (<http://www.apprrr.hr>).

Program za male poljoprivrednike je pojednostavljeni oblik izravnih plaćanja za korisnike s malim godišnjim iznosima izravnih plaćanja, tj. za one korisnike čiji ukupni iznos izravnih plaćanja za 2015. godinu u pravilu ne prelazi 5.000 kn. Poljoprivredna gospodarstva uključena u ovaj program izuzeta su od provedbe obveza za zelena plaćanja i od primjene sankcija kod odobravanja izravnih plaćanja za nepoštivanje višestruke sukladnosti. Mali poljoprivrednici mogu svake godine ostvariti iznos prema stvarnom izračunu ukupnih izravnih plaćanja uz obračunatu konvergenciju i to do najviše 5.000 kuna. Izračun uključuje sve mjere izravnih plaćanja. U programu mogu sudjelovati svi poljoprivrednici (<http://www.apprrr.hr>).

4.1.2. Nadoknade štete

Zakonom o zaštiti od elementarnih nepogoda (NN 73/97) uređen je pojam elementarne nepogode i propisane su mjere, prava i dužnosti sudionika zaštite od elementarnih nepogoda. Metodologijom za procjenu štete od elementarne nepogode uređen je postupak prijave i potvrđivanja šteta od elementarnih nepogoda u Republici Hrvatskoj (NN 96/98). Ministarstvo poljoprivrede u skladu sa navedenim Zakonom vrši verifikaciju, odnosno potvrđuje štete prijavljene od županijskih povjerenstva te ih dostavlja na daljnji postupak Ministarstvu financija kao centralnom tijelu nadležnom za Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_07_73_1259.html).

Sredstva za uklanjanje i ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda osiguravaju se iz:

1. državnog proračuna,
2. proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave,
3. sredstava osiguravateljskih društava,
4. sredstava trgovačkih društava,
5. donacija,
6. drugih izvora (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_07_73_1259.html).

4.1.3. Krediti

Kreditni za poticanje poljoprivrede namijenjeni su ubrzavanju razvoja poljoprivredne proizvodnje, razvitku određenih grana proizvodnje, inoviranju tehničkih sredstava, poboljšanju kvalitete poljoprivrednih proizvoda i slično. Kreditna politika u poljoprivredi mora sadržavati niz olakšica, kao što su: niže kamate, duži rokovi otplate, odgoda početka otplate i sl. To je razlog da agrarna politika u svim zemljama nastoji kreditne uvjete za poljoprivredna gospodarstva učiniti povoljnijim u odnosu na nepoljoprivredne djelatnosti (Ranogajec i sur., 2009.).

Značenje kredita, odnosno kreditiranja, ovisi o vrsti kredita, odnosno o namijeni (Vukičević, 2000.). Krediti namijenjeni proizvodnji, odnosno obrtni ili kratkoročni krediti, imaju za cilj povećanje proizvodne sposobnosti korisnika kredita. Investicijski krediti, ukoliko su dodijeljeni poljoprivredi, koriste se za kupnju zemljišta, nabavku tehničkih sredstava, podizanje dugogodišnjih nasada, nabavku stoke i sl. Obrtni krediti omogućuju povećanje opsega proizvodnje, ali i kontinuitet proizvodnje, racionalnije korištenje postojećih osnovnih sredstava i u tome je njihova najveća važnost (Ranogajec i sur., 2009.).

U Republici Hrvatskoj postoje plasmani kreditnih linija namijenjeni isključivo financiranju poljoprivredne proizvodnje. To se odnosi na obrtna sredstva koja su namijenjena ulaganju u poljoprivrednu proizvodnju. Osim takve kreditne linije, Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) u svojoj ponudi ima i tzv. programe kreditiranja poljoprivrede i malog gospodarstva na područjima posebne državne skrbi.

Cilj Programa kreditiranja pripreme poljoprivredne proizvodnje je kreditiranje obrtnih sredstava potrebnih za nesmetano odvijanje poljoprivredne proizvodnje. Ovim Programom kreditiraju se:

- obrtna sredstva koja se koriste u okviru poslovanja za tekuću proizvodnju (kupnja sirovina, repromaterijala i ostalog materijala za proizvodnju u poljoprivredi),
- obrtna sredstva koja se koriste za otkup poljoprivrednih proizvoda (HBOR).

Poslovne banke mogu plasirati kredite krajnjim korisnicima kredita za cjelokupni ciklus od pripreme poljoprivredne proizvodnje do naplate isporučenih proizvoda. Poduzetnici koji

koriste kredit po ovom Programu su krajnji korisnici kredita, a mogu biti fizičke i pravne osobe (OPG-i u sustavu PDV-a, obrti, trgovačka društva, zadruge), u rangu mikro, malih ili srednjih poduzeća. Program ovakve vrste kreditiranja provodi se putem poslovnih banaka i kreditiranjem prema modelu podjele rizika. Visina kredita ovisi o potrebi za obrtnim sredstvima te o raspoloživim sredstvima HBOR-a. Najmanji iznos kredita je 50.000,00 kn, dok maksimalni iznos kredita nije ograničen. Kredit se odobrava u kunama, bez valutne klauzule. Kamatne stope na ovakve vrste kredita su povoljnije od kreditiranja ostalih sudionika gospodarstva i iznose 3% godišnje. Sukladno relevantnim propisima o potporama male vrijednosti odnosno ovisno o mogućnostima krajnjeg korisnika kredita na ostvarenje prava na dodjelu istih, HBOR po ovom programu odobrava kredite uz opću i poticajnu kamatnu stopu (HBOR).

Osim povoljnijih uvjeta kreditiranja i kamatnih stopa, kreditne linije u poljoprivredi imaju i državnu potporu kroz različite modele prema kojima država daje potpore u obliku nepovratnih novčanih sredstava kako bi poticala rast i razvitak poljoprivrede. Neki od spomenutih modela obuhvaćaju model kapitalnih ulaganja, model potpore dohotku i model ruralnog razvitka.

4.2. Mjere poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. Konkretno, poboljšava upravljanje i kontrolu nad politikom ruralnog razvoja. Fond se financira sredstvima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i pridonosi ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020 promicanjem održivog ruralnog razvoja u cijeloj Europskoj uniji. Pridonosi ekološkoj i teritorijalnoj ravnoteži, zaštiti klimatskih uvjeta i uvođenju inovacija u poljoprivredni sektor (<http://europski-fondovi.eu/eafrd>).

Za razdoblje od 2007. do 2013. godine, programu je na namijenjeno 96,4 milijarde eura. U novom financijskom razdoblju od 2014. do 2020. godine, planirani proračun programa trebao bi iznositi 84,93 milijarde eura. Sredstvima programa mogu se koristiti poljoprivredni gospodarski subjekti, poljoprivredne organizacije, udruge i sindikati, udruge za zaštitu okoliša, organizacije koje pružaju usluge u kulturi zajednice, uključujući medije, udruge žena, poljoprivrednici, šumari i mladi (<http://europski-fondovi.eu/eafrd>).

Aktivnosti koje se financiraju iz fonda za ruralni razvoj obuhvaćaju:

- poticanje transfera znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima;
- jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede i povećanje održivosti gospodarstva;
- promicanje organizacije prehrambenog lanca i upravljanje rizicima u poljoprivredi;
- obnova, očuvanje i promicanje ekološke ovisnosti o poljoprivredi i šumarstvu;
- promicanje učinkovitosti resursa i pomak potpora prema niskim razinama ugljičnog dioksida i klimatski prilagodljivoj poljoprivredi, prehrani i šumarstvu;
- promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja (<http://europski-fondovi.eu/eafrd>).

4.2.1. Prenos znanja i aktivnosti informiranja

Viša obrazovna struktura poljoprivrednog stanovništva će u konačnici pozitivno utjecati na društveno-gospodarski razvoj ruralnih područja i konkurentnost hrvatske poljoprivrede. Od ove mjere korist će imati svi oni koji se već bave ili tek kreću u poljoprivrednu proizvodnju. Sredstvima programa financirat će se njihova edukacija i stalno usavršavanje. Ova mjera obuhvaća:

- potporu za strukovno osposobljavanje - strukovno osposobljavanje za višestruku sukladnost, paket mjera poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene, ekološki uzgoj; strukovno osposobljavanje za poljoprivrednike; strukovno osposobljavanje za mlade poljoprivrednike; radionice za subjekte koji su uključeni u kratke lance opskrbe i proizvođačke grupe i organizacije;
- potporu za demonstracijske i informacijske aktivnosti – priprema i provedba programa, izrada materijala za obuku, trošak prostora, troškovi opreme i polaznika (www.mps.hr)

4.2.2. Savjetodavne i poljoprivredne službe

Svi savjeti vezani uz poljoprivrednu proizvodnju i šumarstvo, plaćaju se iz sredstva Programa ruralnog razvoja. Korist od mjere će imati i sami savjetodavci, budući će sredstvima mjere biti financirano i njihovo stalno usavršavanje. Potpore koje se isplaćuju u okviru ove mjere su:

- potpore za pružanje savjetodavnih usluga;
- potpore za osposobljavanje savjetnika (www.mps.hr).

4.2.3. Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu

Registracijom i zaštitom naziva poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda oznakom izvornosti, oznakom zemljopisnog podrijetla ili oznakom zajamčeno tradicionalnog specijaliteta podiže se vrijednost istog, što istovremeno znači i povećanje dohotka za proizvođača tog proizvoda. Ne manje važan je i utjecaj takvih proizvoda na doprinos održivom razvoju ruralnih područja, jačanje turističke ponude i brojni drugi. Financijske potpore su sljedeće:

- potpora za novo sudjelovanje u sustavima kvalitete (obuhvaća pokriće troškova za ulazak u sustav kvalitete, godišnje troškove sudjelovanja u sustavu kvalitete, troškovi stručne kontrole i certifikacije ovlaštenog kontrolnog tijela);
- potpora za aktivnosti informiranja i promicanja (organizacija i sudjelovanje na sajmovima, izrada promotivnih materijala, multimedijalni proizvodi, web razvoj i promocija; kupnja oglasnog prostora; promotivne kampanje i organizacija namjenski promotivnih događanja, uključujući edukativne ture; radionice i seminari; promotivne aktivnosti putem različitih komunikacijskih kanala, promotivne aktivnosti na prodajnim mjestima od nacionalnog značaja ili EU (www.mps.hr)).

4.2.4. Ulaganja u fizičku imovinu

U sklopu ove mjere prihvatljiva su brojna ulaganja koja su Hrvatskim poljoprivrednicima postala dostupna već za trajanja pretpristupnog programa IPARD. Sada je opseg ulaganja daleko širi. Mjera omogućava brojna ulaganja u primarnu poljoprivredu i preradu poljoprivrednih proizvoda, kao i u djelatnosti usmjerene ka navodnjavanju poljoprivrednih površina i očuvanja krajobraznih vrijednosti. Potpore se daju za:

- restrukturiranje, modernizaciju i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava - ulaganje u građenje ili pripremanje objekta za životinje, ulaganje u opremu za berbu, ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije, opreme i gospodarskih vozila, ulaganje u podizanje novih ili restrukturiranje postojećih nasada, ulaganje u izgradnju i opremanje novih sustava za navodnjavanje;
- zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš - ulaganje u građenje skladišnih kapaciteta za stajski gnoj uključujući opremu za rukovanje i korištenje;
- korištenje obnovljivih izvora energije - ulaganje u građenje ili opremanje objekata za proizvodnju energije, objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina, skladištenje, transport i sl.;
- ulaganje u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih proizvoda;
- ulaganje u infrastrukturu vezanu za razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva;
- neproizvodna ulaganja vezana za postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva (www.mps.hr).

4.2.5. Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala

U sklopu mjere obnove poljoprivrednog proizvodnog potencijala su dva tipa operacije i to obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala i razminiranje poljoprivrednog zemljišta. Prihvatljivi troškovi za koje se isplaćuje potpora obuhvaćaju sanaciju poljoprivrednog zemljišta, građenje poljoprivrednih gospodarskih objekata i pripadajuće infrastrukture za poljoprivrednu proizvodnju, popravak ili nabava poljoprivrednih strojeva, nabava osnovnog stada, kupnja i sadnja višegodišnjeg bilja, troškovi pretraživanja i

razminiranja poljoprivrednih površina. Potpora se dodjeljuje na temelju procjene štete od elementarne nepogode te stvarnih troškova temeljem računa ili drugih elemenata (www.mps.hr).

4.2.6. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

Demografska obnova opustošenih ruralnih područja Republike Hrvatske, jedan je od važnijih ciljeva Programa ruralnog razvoja. Kako bi se potakao ostanak mladih u ruralnim područjima odnosno njihov povratak iz gradova, nužno je osigurati primjerene životne i radne uvjete. Upravo je jedan od važnijih ciljeva ove mjere, omogućiti mladima zapošljavanje i izvan poljoprivrednih zanimanja. U sklopu ove potpore nalaze se četiri mjere i to:

- potpora mladim poljoprivrednicima - osobama starosti između 18 i 40 godina, koje posjeduju odgovarajuće profesionalne vještine i znanja o poljoprivredi i koje su prvi put postavljene kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva (ne duže od 18 mjeseci prije podnošenja Zahtjeva); troškovi obuhvaćaju opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje; podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih nasada; uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete i sl.;
- potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području - potpora se dodjeljuje za novu nepoljoprivrednu djelatnost koja nije započeta do vremena podnošenja Zahtjeva za potporu; prihvatljivi troškovi obuhvaćaju aktivnosti turizma u ruralnom području, tradicijske i umjetničke obrte, izradu suvenira, usluge u ruralnim područjima i sl.;
- potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava - kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala; kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda; podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih nasada; uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje; građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih

proizvoda uključujući i troškove promidžbe; kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme;

- ulaganje u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima - prihvatljivi troškovi su iz sektora turizma (www.mps.hr).

4.2.7. Ostali oblici potpora

Ciljevi i mjere koje obuhvaćaju ostali oblici potpora vezani su uz poboljšanje i unaprjeđenje kvalitete života u ruralnim područjima i iskorištavanjem njihovih kapaciteta kako bi se doprinijelo cjelokupnom razvoju gospodarstva.

Ove potpore obuhvaćaju sljedeće mjere:

- temeljnje usluge i obnova sela u ruralnim područjima;
- ulaganje u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma;
- uspostavu proizvođačkih grupa i organizacija;
- poljoprivredu, okoliš i klimatske promjene;
- ekološki uzgoj;
- plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima;
- suradnju;
- upravljanje rizicima (www.mps.hr).

Tablica 3. Raspodjela sredstava po mjerama 2014.-2020.

Mjera	Ukupno (€)
M1 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	13.333.333,33
M2 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	21.176.470,59
M3 - Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	7.058.823,53
M4 - Ulaganja u fizičku imovinu	667.058.823,53
M5 - Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	118.117.647,06
M6 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	262.928.104,58
M7 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	265.882.352,94
M8 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	92.941.176,47
M9 - Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	8.888.888,89
M10 - Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	138.830.280,00

M11 - Ekološki uzgoj	128.309.623,50
M13 - Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	321.600.000,00
M16 - Suradnja	8.333.333,33
M17 - Upravljanje rizicima	56.673.373,50
M18 - Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku	139.875.000,00
M19 - LEADER (CLLD)	67.540.725,00
M20 - Tehnička pomoć	64.746.543,59
UKUPNO 2014 - 2020.	2.383.294.490,84

Izvor: www.mps.hr

Gotovo 2 milijarde EUR-a stoje na raspolaganju Hrvatskom poljoprivrednom sektoru u razdoblju od 2014.-2020. godine za unaprjeđenje, poboljšanje i razvoj poljoprivrednog sektora kroz različite mjere. Najviše sredstava namijenjeno je ulaganjima u fizičku imovinu – 27,98% ukupnih sredstava iz fonda – i to prvenstveno za poboljšanje tehnologija i proizvodnih procesa. U većini mjera prihvatljivi troškovi odnose se na financiranje polovice takvih troškova, iako postoje i mjere u kojima se financiraju troškovi u 10%-tnom iznosu.

4.3. Tržišne potpore

Pod pojmom tržišne potpore podrazumijeva se uređenje unutarnjih tržišta poljoprivrednih proizvoda uključujući:

1. tržišne intervencije koje se provode javnim intervencijama, potporom privatnom skladištenju, posebnim interventnim mjerama, prilagodbom ponuda zahtjevima tržišta, sustavom proizvodnih ograničenja i sustavom posebnih pomoći;
2. pravila koja se odnose na proizvođačke i sektorske organizacije (<http://www.apprrr.hr/trzisna-potpore-53.aspx>).

U okviru tržišne potpore postoji nekoliko mjera za financiranje određene poljoprivredne grane i proizvodnje i to informiranje i promocija poljoprivrednih proizvoda, promidžbe vina na tržištima trećih zemalja, restrukturiranje i konverzija vinograda i sl. Najatraktivnije mjere tržišnih potpora su one koje obuhvaćaju vinogradarstvo, odnosno uzgoj grožđa i proizvodnju vina.

4.3.1. Vinska omotnica

Vinska omotnica obuhvaća potporu, odnosno financiranje sektora ugoja grožđa i proizvodnje vina u razdoblju od 2014.-2018. godine. Obuhvaća tri mjere: restrukturiranje i konverzija vinograda, investicije u vinarije i marketing vina te promidžbu na tržištima trećih zemalja, a u sklopu nacionalnog programa pomoći sektoru vina.

Potpora za mjeru Restrukturiranje može se odobriti za aktivnosti koje obuhvaćaju jednu ili više pojedinačnih aktivnosti u okviru:

- a) zamjene sorte/sorata (uključujući i cijepljenje);
- b) premještanja vinograda;
- c) poboljšavanja vinogradarskih tehnika (NN 30/2015).

Ukupno prihvatljivi troškovi po projektu u mjeri Restrukturiranje su EUR 1.500.000. Minimalni iznos potpore po projektu je EUR 5.000. Maksimalni iznos potpore po projektu je EUR 750.000. Razina potpore iznosi 50% ukupno prihvatljivog troška, ali ne više od maksimalnog iznosa/ha za pojedinu aktivnost.

Dozvoljene aktivnosti za mjeru Restrukturiranje su:

- ulaganja vezana uz zamjenu sorte/sorata i premještanje vinograda - aktivnosti vezane za restrukturiranje vinograda – krčenje zemljišta, uklanjanje stupova, žica, kolaca, sakupljanje i prijevoz dijelova vinove loze, korijenja i drugih biljnih ostataka; aktivnosti vezane za pripremu tla novog (restrukturiranog) vinograda – analize tla, čišćenje tla od kamenja, duboko oranje, oranje, tanjuranje, usitnjavanje kamenitog sloja tla, planiranje/ravnanje tla za vinograd, dezinfekcija, organska i mineralna gnojidba; aktivnosti vezane za sadnju ili cijepljenje novog (restrukturiranog) vinograda – planiranje sadnje, sadnja cijepova/sadnica vinove loze (uključuje rad, materijale i druge ulazne troškove), cijepljenje i/ili nacjepljivanje, postavljanje i izmjena armature (potporne strukture) novog (restrukturiranog) vinograda, kupnju materijala (oprema za fiksaciju, stupovi,

cijepovi ili sadnice podloge vinove loze, čelične žice, željezne žice, kuke, zatezači i sl.);

- ulaganja prihvatljiva u okviru poboljšanja vinogradarskih tehnika upravljanja vinogradom (uz promjenu sorte ili uz zadržavanje iste sorte) - aktivnost promjene gustoće sklopa vinograda – promjena međurednog razmaka i/ili razmaka unutar reda kako bi se izbjegla preopterećenost pojedinih trsova ili povećala iskorištenost proizvodne površine ili omogućio pristup mehanizaciji i sl.; aktivnosti promjene potporne strukture kako bi se povećala lisna površina, prihvatljiva aktivnost može biti i promjena postojeće potporne strukture, dodavanjem najmanje jedne žice, aktivnosti vezane uz promjenu nagiba/razine vinograda – promjene nagiba terena, ravnanje tla i transformaciju i uspostavljanje vinograda koja omogućuje izravan pristup traktorom; aktivnosti vezane uz izgradnju antierozijskih sustava (drenaža) u vinogradu – kanali za odvodnju i/ili kolektori, podzemni odvodi; aktivnosti vezane za izgradnju terasa i zidova – terasiranje, uspostavljanje, rekonstrukcija terasa, sa ili bez suhozida, izgradnja ili rekonstrukcija zidova, uključujući i potrebne temelje i sl. (NN 30/2015).

Ciljevi mjere Investicija u vinarije i marketing vina su povećanje proizvodnje kvalitetnih vina i povećanje konkurentnosti proizvođača kroz modernizaciju proizvodnje vina, kroz nova ulaganja u infrastrukturu vinarija i prerađivačkih kapaciteta, a u cilju smanjenja troškova proizvodnje uzimajući u obzir zahtjeve iz područja sigurnosti hrane i visokih ekoloških standarda u procesu proizvodnje. Ukupno prihvatljivi troškovi po projektu iznose 3.000.000 €, što znači da maksimalni iznos potpore po projektu za mikro, mala i srednja poduzeća iznosi 1.500.000 € od ukupno prihvatljivog troška. Za velika poduzeća s manje od 750 zaposlenih i/ili prometom manjim od 200 milijuna € maksimalni iznos potpore iznosi 750.000 € od ukupno prihvatljivog troška. Za velika poduzeća koja imaju 750 i više zaposlenih i promet od 200 milijuna € i više maksimalni iznos potpore iznosi 550.000 € Minimalni iznos potpore po projektu iznosi 5.000 € od ukupno prihvatljivog troška. Dozvoljene aktivnosti za mjeru Investicije su:

- a) izgradnja/rekonstrukcija nepokretne imovine
- b) kupnja novih strojeva i opreme, uključujući i računalne programe
- c) opći troškovi vezani uz izdatke iz točaka a) i b) (<http://www.apprrr.hr/vinska-omotnica-1033.aspx>)

Osnovni cilj mjere promidžbe na tržištima trećih zemalja je povećanje promidžbe hrvatskih vina na tržištima trećih zemalja, a time i povećanje prodaje hrvatskih vina na tim tržištima. Mjera uključuje brojne promotivne aktivnosti u cilju pronalazjenja novih potrošača, povećanja imidža, prepoznatljivosti, prodaje i potrošnje hrvatskih vina. Promidžba na tržištima trećih zemalja odnosi se na vina sa zaštićenom oznakom izvornosti, zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla i vina s naznakom sorte vinove loze proizvedena u Hrvatskoj. Razina potpore iznosi do 80% od ukupno prihvatljivih troškova, unutar čega se udio od 50% prihvatljivih troškova odnosi na sredstva EU, a udio od 30% od ukupno prihvatljivih troškova na sredstva državne potpore proračuna RH. Najviši iznos ukupno prihvatljivih troškova po projektu je 200.000 €. Od toga maksimalni iznos potpore iz sredstava EU iznosi 100.000 €, a potpora iz državnog proračuna RH u maksimalnom iznosu iznosi 60.000 €. Minimalni iznos potpore po projektu je 3.000 €. Dozvoljene aktivnosti za mjeru promidžbe su:

- objavljivanje reklama u medijima;
- odnosi s javnošću, promidžba i marketing uključujući organizaciju informativnih putovanja u Hrvatsku, promociju imidža Hrvatske, promotivne prodaje;
- izrada promotivnih materijala za tržišta trećih zemalja;
- sudjelovanje na međunarodnim sajmovima i dr. međunarodnim događanjima na tržištima trećih zemalja (<http://www.apprrr.hr/vinska-omotnica-1033.aspx>).

5. ZAKLJUČAK

Poljoprivredna stagnacija u Republici Hrvatskoj posljednjih nekoliko godina dovodi ovaj sektor u velike financijske probleme i poteškoće, prvenstveno zbog nedostatka financijskih sredstava i čestih elementarnih nepogoda ali i malih cijena otkupa poljoprivrednih proizvoda. Ipak, pristupom Hrvatske Europskoj uniji, proširen je spektar mogućnosti i načina financiranja, osobito sredstvima iz fondova EU.

Moglo bi se reći kako je poljoprivredni sektor u RH u „deficitu“ budući da je uvoz poljoprivrednih proizvoda znatno veći od izvoza. Čak i ulaskom u EU ne proizvodimo dovoljno poljoprivrednih proizvoda koji bi zadovoljili domaće potrebe, odnosno domaću potražnju. Danas, tržište je još šire budući da je olakšan pristup europskom tržištu. U prilog nedostatnom izvozu idu i činjenice neadekvatne tehnologije, postupaka i procesa koji bi olakšali proizvodni proces. Zbog toga je vrlo važno investirati u poljoprivredne procese.

Investicije u poljoprivredu, u svakom pogledu, nisu jednostavne. Naime, potrebna su znatna financijska sredstva kojima će se poboljšati tehnološki procesi, a time i konkurentnost Hrvatske poljoprivrede na europskom tržištu.

U RH poljoprivredni sektor se financira većinom iz državnog proračuna, odnosno jedinica lokalne i regionalne uprave i samouprave. Najveći dio financijskih sredstava iz državnog proračuna namijenjen poljoprivredi isplaćuje se putem tzv. izravnih plaćanja na koje imaju pravo sva poljoprivredna gospodarstva i drugi agrarni subjekti koji su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Ovisno o veličini, biljnom i životinjskom fondu i drugim faktorima kojima se poljoprivredno gospodarstvo bavi, isplaćuju se naknade.

Druga važna državna potpora koja se isplaćuje iz proračuna je ona za nadoknadu šteta nastalih elementarnim nepogodama. Ova vrsta potpore isplaćuje se onim poljoprivrednicima na čijem području su jedinice lokalne uprave i samouprave proglasile izvanredno stanje i koji su poduzeli sve mjere i aktivnosti kako bi zaštitili svoje poljoprivredne kulture.

Osim što izravno isplaćuje sredstva poljoprivrednicima, država sufinancira i dio kredita, odnosno kamata i to isključivo na linije kredita koje poslovne banke daju poljoprivrednicima po povoljnijim tržišnim uvjetima i kamatnim stopama.

Osim državnih potpora, sredstva za financiranje poljoprivrede dostupna su i iz fondova EU, odnosno poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Cilj politike i poticajna ruralnih područja nalazi se u činjenici da veliki broj mladih ljudi napušta ruralne krajeve i odlazi u gradske sredine u potrazi za poslom i životom i ovakvim mjerama se želi potaknuti ostanak tih ljudi u ruralnim područjima i njihov razvoj kroz mjere aktivnog zapošljavanja i financiranja poslovanja ili dijela poslovanja.

U posljednje vrijeme, najpopularnija mjera među vinogradarskim poljoprivrednim subjektima jest vinska omotnica iz koje se dodjeljuju sredstva u periodu od 4 godine. Vinska omotnica sadrži sredstva za financiranje promidžbe, restrukturiranja i investicije u vinarije i marketing vina.

Da bi očuvala poljoprivredni sektor i namirila potrebe domaćeg stanovništva, RH treba i dalje poticati mjere i financirati poljoprivrednike.

6. POPIS LITERATURE

Bačić, I. (1995): Menadžment i poduzetništvo u stočarskoj proizvodnji, Prominski zavičajni klub, Zagreb

Mikšić, M. i sur. (2001): Investicije u poljoprivredi, Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu, Zagreb

Ranogajec, Lj., Deže, J. (2004): Posebnosti računovodstva u poljoprivredi, Menadžment u agrobiznisu, Zbornik priopćenja II savjetovanja HAED-a, Stubičke toplice

Ranogajec i sur. (2009): Izvori financiranja poljoprivredne proizvodnje, Stručni rad, Sveučilište u Osijeku, Poljoprivredni fakultet Osijek

Stipetić, V. (2005): Razvitak poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj, Zbornik radova Sveučilišta u Rijeci, Ekonomski fakultet, God. 23., Sv.1.

Interni materijali HBOR-a, <http://www.hbor.hr/Default.aspx>

<http://www.hgk.hr>

<http://www.hgk.hr/pokazatelji?category=66>

<http://www.mps.hr/default.aspx?id=9007>

<http://www.apprrr.hr>

<http://www.agroklub.com/potpore/statistika/>

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_07_73_1259.html

<http://europski-fondovi.eu/eafrd>

<http://www.mps.hr>

<http://www.apprrr.hr/trzisna-potpore-53.aspx>

<http://www.apprrr.hr/vinska-omotnica-1033.aspx>

7. SAŽETAK

Značaj poljoprivrednog sektora u RH ima veliku važnost u pogledu kapaciteta iskoristivosti i mogućnosti poljoprivredne proizvodnje. Osnovni cilj poljoprivrede svake zemlje jest zadovoljiti potrebe domicilnog stanovništva i povećati izvoz poljoprivrednih proizvoda. Poljoprivreda zahtijeva iznimna financijska sredstva za provođenje aktivnosti i poboljšanje poljoprivrednog procesa proizvodnje. U RH najčešći izvor financiranja poljoprivrede jest država. Ulaskom RH u Europsku uniju, izvori financiranja su se proširili, odnosno povećala su se dostupna financijska sredstva za brojne i različite aktivnosti u poljoprivredi. Ovaj rad bavi se analiziranjem mogućih izvora financiranja poljoprivrede kao i načinima financiranja i dozvoljenim aktivnostima.

8. SUMMARY

The importance of the agricultural sector in Croatia has great importance in terms of capacity utilization and possibilities of agricultural production. The main objective of agriculture of each country is to meet the needs of the local population and increase the export of agricultural products. Agriculture requires extraordinary financial resources for the implementation of activities and the improvement of the agricultural production process. In Croatia the most common source of financing for agriculture is the state. After Croatia's entry into the European Union, funding sources have expanded, or increase the available funds for the many and varied activities in agriculture. This paper focuses on the analysis of possible sources of financing of agriculture as well as ways of financing and permitted activities.

9. POPIS TABLICA

Tablica 1. Zemlje u vanjskotrgovinskoj razmjeni poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s Hrvatskom – izvoz 2014., str. 5.

Tablica 2. Zemlje u vanjskotrgovinskoj razmjeni poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s Hrvatskom – uvoz 2014., str. 6.

Tablica 3. Raspodjela sredstava po mjerama 2014.-2020., str. 20.

10. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Prikaz grafikona u kojem se nalazi usporedba izravnih plaćanja i ostalih modela potpora za 2014. godinu (<http://www.agroklub.com/potpore/statistika/>), str. 12.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

FINANCIRANJE POLJOPRIVREDE U REPUBLICI HRVATSKOJ FINANCING OF AGRICULTURE IN REPUBLIC OF CROATIA

Marijana Klepo

Sažetak:

Značaj poljoprivrednog sektora u RH ima veliku važnost u pogledu kapaciteta iskoristivosti i mogućnosti poljoprivredne proizvodnje. Osnovni cilj poljoprivrede svake zemlje jest zadovoljiti potrebe domicilnog stanovništva i povećati izvoz poljoprivrednih proizvoda. Poljoprivreda zahtijeva iznimna financijska sredstva za provođenje aktivnosti i poboljšanje poljoprivrednog procesa proizvodnje. U RH najčešći izvor financiranja poljoprivrede jest država. Ulaskom RH u Europsku Uniju, izvori financiranja su se proširili, odnosno povećala su se dostupna financijska sredstva za brojne i različite aktivnosti u poljoprivredi. Ovaj rad bavi se analiziranjem mogućih izvora financiranja poljoprivrede kao i načinima financiranja i dozvoljenim aktivnostima.

Ključne riječi: poljoprivreda, financiranje, poljoprivredni sektor, fondovi EU

Summary:

The importance of the agricultural sector in Croatia has great importance in terms of capacity utilization and possibilities of agricultural production. The main objective of agriculture of each country is to meet the needs of the local population and increase the export of agricultural products. Agriculture requires extraordinary financial resources for the implementation of activities and the improvement of the agricultural production process. In Croatia the most common source of financing for agriculture is the state. After Croatia's entry into the European Union, funding sources have expanded, or increase the available funds for the many and varied activities in agriculture. This paper focuses on the analysis of possible sources of financing of agriculture as well as ways of financing and permitted activities.

Key words: agriculture, finance, agriculture sector, EU funds

Datum obrane:

